

***Erasmus Employment Plus:
versterking van de arbeidsmarktveerkracht
van mensen
met beperkte vaardigheden en kwalificaties
door middel van
gerichte beroepskeuze- en loopbaanbegeleiding***

Module 1

Cliëntoriëntatie en behoeftenanalyse

Handleiding voor facilitators

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Deze publicatie geeft alleen de mening van de auteur weer en het Erasmus+ programma kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leerdoelen	4
2	Overzicht leeractiviteiten	7
3	Uitwerking leeractiviteiten	9
3.1	Leeractiviteit 1 - Hindernissen	10
3.2	Leeractiviteit 2 – “Ik-boodschappen”	13
3.3	Leeractiviteit 3 - Reframing	17
3.4	Leeractiviteit 4 – Ik kan dat!	21
3.5	Leeractiviteit 5 - Het maken van een behoeftenanalyse.....	24
3.6	Leeractiviteit 6 - Mijn leerbiografie	27
3.7	Leeractiviteit 7 – Mijn eerdere leerervaringen.....	30
3.8	Leeractiviteit 8 - Interne weerstand	34
3.9	Leeractiviteit 9 - Wat is succes?.....	37
3.10	Leeractiviteit 10 - Levensdoelen.....	40
3.11	Leeractiviteit 11 - Mijn droombaan	44
3.12	Leeractiviteit 12 - Obstakels overwinnen	47
3.13	Leeractiviteit 13 – SPOT-analyse	50
3.14	Leeractiviteit 14 - WOOP, HARD of SMART?	54
3.15	Leeractiviteit 15 - Obstakels samen overwinnen	57

1 Inleiding en leerdoelen

Inleiding

Het in het kader van het project Erasmus Employment Plus ontwikkelde curriculum bestaat uit vier modules, die er op gericht zijn loopbaanprofessionals en jobcoaches beter in staat te stellen om cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties te kunnen begeleiden. Deze modules zijn:

1. CLIËNTORIËNTATIE EN BEHOEFTEANALYSE
2. HET MAKEN VAN BEROEPSGERICHTE KEUZES
3. LEERMOTIVATIE EN LEERSTIJLEN
4. PROFESSIONEEL WELZIJN EN BURN-OUT PREVENTIE

Elk van de modules is ontworpen om de specifieke kennis, -vaardigheden en -attitudes die belangrijk zijn in het begeleiden van volwassenen met beperkte vaardigheden en kwalificaties samen te brengen, en daardoor loopbaanbegeleiders en jobcoaches die met deze specifieke doelgroep werken in hun begeleidingsactiviteiten te ondersteunen.

Iedere module bevat leerdoelen. De leermaterialen in de modules bevatten zowel achtergrondkennis als oefeningen die zijn afgestemd op het bereiken van deze leerdoelen. Ze zijn ontworpen om loopbaanbegeleiders en jobcoaches in staat te stellen cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties gericht te ondersteunen.

In elk van de modules zijn er leermaterialen opgenomen die zijn ontworpen om de deelnemers te ondersteunen bij het behalen van de leerdoelen. Het materiaal is ontworpen om zelfreflectie te stimuleren en om peer-based, action learning activiteiten aan te moedigen. De leermaterialen bestaan uit discussiethema's, opdrachten, oefeningen en reflecties.

De leeractiviteiten in de module 'Cliëntorientatie en behoeftenanalyse zijn bedoeld om begeleiders¹ te ondersteunen in het zo volledig mogelijk inzicht laten krijgen in de situatie van elke individuele cliënt, met inbegrip van hun behoeften, sterke punten en doelen, alsook om

¹ Loopbaanbegeleiders en jobcoaches

begeleiders te laten reflecteren op hun eigen kwaliteiten en ervaringen om deze vervolgens te contrasteren met die van hun cliënten.

Het is belangrijk om op te merken dat de meeste leeractiviteiten ook bedoeld zijn om in de begeleidingspraktijk in cliëntsituaties te gebruiken. Om begeleiders hierin te ondersteunen wordt gebruik gemaakt van een reflectiedagboek, met als doelstelling om begeleiders hun eigen leerproces te laten evalueren en te leren van eigen ervaringen met het gebruik van de technieken in real-life begeleidingssituaties.

Leerdoelen

Het doel van deze module is het ondersteunen van loopbaanbegeleiders en jobcoaches bij het in kaart brengen van een beeld van de cliënt en zijn behoeften. Het gaat daarbij specifiek om volwassen cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties. Dit vereist een onbevooroordeelde en reflectieve co-exploratie van zowel hun eigen persoonlijke als werkgerelateerde behoeften en doelen.

Leerdoel 1: Cliënten aanmoedigen om positief te reflecteren op hun huidige persoonlijke en werkgerelateerde situatie

Het eerste leerdoel van van deze module is gericht op het ondersteunen van begeleiders om cliënten te stimuleren om positief te reflecteren op hun huidige persoonlijke en werkgerelateerde situatie.

Dit leerdoel toont het belang aan van de rol van de begeleider in het motivatieproces van de cliënten en in hun professionele en persoonlijke ontwikkeling.

Aan de hand van de leeractiviteiten krijgen begeleiders inzicht in wat cliënten motiveert om deel te nemen aan leer- en trainingsactiviteiten, het ontdekken van hun specifieke leerbehoeften en het aanmoedigen om actief te participeren in het proces van hun eigen loopbaanbegeleiding.

Leerdoel 2: Op positieve wijze verkennen van eerdere leer/opleidingservaringen van cliënten

Dit leerdoel is er op gericht om de impact van de ervaringen die de cliënt in het verleden heeft opgedaan met leren, zowel in een formele als in een informele setting, in detail te onderzoeken en de waarden die hij/zij aan werk en onderwijs hecht, inzichtelijk te maken.

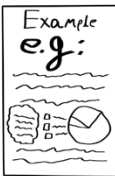

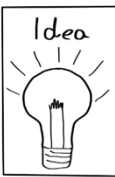

De begeleider wordt ondersteund bij het analyseren van de 'interne weerstand' die de cliënt mogelijk heeft ondervonden ten aanzien van leren en ontwikkelen. Het verkrijgen van inzicht in de ervaringen die de cliënt in het verleden heeft opgedaan is de sleutel tot het opbouwen van een sterke band met de cliënt en helpt hem of haar om concretere doelen te stellen ter ondersteuning van zijn of haar ontwikkeling.

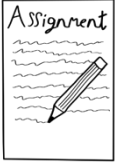

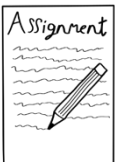
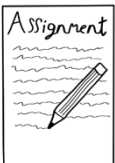
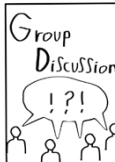

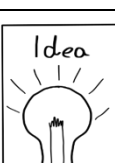

Leerdoel 3: Cliënten ondersteunen bij het stellen van SMART-doelen in overeenstemming met hun waarden en levenscontext

Dit leerdoel is er op gericht begeleiders uit te rusten met verschillende technieken om cliënten te kunnen ondersteunen bij het stellen van doelen die in overeenstemming zijn met hun waarden en levenscontext.

Door begeleidingsactiviteiten in overeenstemming te brengen met de (leer)behoeften van cliënten kunnen begeleiders cliënten beter ondersteunen bij het definiëren van hun toekomstige doelen, het identificeren van huidige barrières om deze doelen te bereiken alsook manieren om deze barrières te overwinnen. Met behulp van de leeractiviteiten in deze module kunnen begeleiders cliënten beter in staat stellen om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen keuzes voor professionele en persoonlijke ontwikkeling.

2 Overzicht leeractiviteiten

Leeractiviteit	Pictogram	Doel van de leeractiviteit	Bijdrage aan leerdoel
1 Hindernissen		De leeractiviteit heeft tot doel begeleiders te helpen bij het herkennen van wat cliënten motiveert om...	1.1, 1.2, 1.3
2 Ik-boodschappen		De leeractiviteit laat zien wat 'ik boodschappen' en 'jij-boodschappen' voor impact kunnen hebben op cliënten.	1.1, 1.2, 1.3
3 Reframing		Door middel van deze leeractiviteit onderzoeken begeleiders hoe ze hun gedachten kunnen herformuleren zodat deze positief en motiverend zijn.	1.1, 1.2
4 Ik kan dat!		Deze leeractiviteit maakt gebruik van een 'Learning Portfolio' tool om successen en positieve kwaliteiten uit het verleden te verkennen.	1.1, 1.2
5 Het maken van een behoeften-analyse		Begeleiders worden ondersteund om de 'behoefteanalyses' te onderzoeken die ze gebruiken om de situatie van een nieuwe klant te analyseren.	1.1, 1.2, 1.3
6 Mijn leerbiografie		Begeleiders creëren een leerbiografie om de psychologische impact van de eigen verschillende leerervaringen te onderzoeken.	1.2

7 Mijn eerdere leer-ervaringen		Deze leeractiviteit laat begeleiders onderzoeken hoe eerdere leerervaringen de eigen leerstijlen beïnvloeden.	1.2
8 Interne weerstand		Deze leeractiviteit laat begeleiders kennismaken met het concept van interne weerstand, belangrijk voor het begrijpen van diverse barrières.	1.1, 1.2, 1.3
9 Wat is succes?		Begeleiders onderzoeken de verschillende betekenissen van succes voor verschillende mensen.	1.1, 1.2, 1.3
10 Levensdoelen		In deze leeractiviteit onderzoeken begeleiders hoe het stellen van vragen effectief kan zijn bij het bepalen van levensdoelen.	1.2, 1.3
11 Mijn droombaan		Begeleiders verkennen creatieve manieren om na te denken over het idee van een 'droombaan'.	1.1, 1.2, 1.3
12 Het overwinnen van obstakels		Begeleiders kijken naar belemmeringen voor leren en ontwikkelen en bedenken gezamenlijk manieren om deze belemmeringen aan te pakken.	1.2, 1.3
13 SPOT-analyse		In deze leeractiviteit onderzoeken begeleiders met behulp van een gestructureerde analyse hoe ze de cliëntsituatie in kaart kunnen brengen.	1.1, 1.3
14 WOOP, HARD of SMART?		In deze leeractiviteit worden begeleiders ondersteund bij het verkennen van verschillende methoden om doelen te stellen en deze aan te passen voor gebruik bij hun cliënten.	1.3
15 Obstakels samen overwinnen		Deze leeractiviteit geeft begeleiders de mogelijkheid om gezamenlijk te onderzoeken hoe ze cliënten kunnen ondersteunen bij het bereiken van diens doelen.	1.3

3 Uitwerking leeractiviteiten

3.1 Leeractiviteit 1 - Hindernissen

Inleiding

Deze leeractiviteit kent als doelstelling begeleiders inzicht te laten verkrijgen in een aantal typische hindernissen en belemmeringen die volwassenen met beperkte vaardigheden en kwalificaties tegenkomen bij het succesvol vinden en behouden van een baan. De leeractiviteit is ook bedoeld om begeleiders te helpen onderzoeken hoe ze effectief met die hindernissen kunnen omgaan in begeleidingssessies met hun cliënten.

Instructies voor de facilitator

Vraag de deelnemers om te kijken naar de lijst van potentiële belemmeringen en hindernissen die in de 'Hindernissenlijst' (bijlage 1, werkboek, module 1) worden genoemd en waarmee mensen met beperkte vaardigheden en kwalificaties vaker tegenaan lopen.

Vraag de deelnemers aan te geven hoe belangrijk elk van deze hindernissen is, op een schaal van 1 tot 10. Vraag hen om te noteren hoe zij het bespreken van de verschillende hindernissen in een begeleidingssessie zouden aanpakken. Vraag hen vervolgens om alle andere hindernissen die ze kunnen bedenken toe te voegen.

Als de deelnemers de oefening hebben afgerond koppel ze dan aan een andere persoon. Vraag de koppels om een tweegesprek aan te gaan, waarbij ze met behulp van hun aantekeningen proberen meer over mogelijke belemmeringen en hindernissen van hun cliënt te weten te komen. Een deelnemer vervult speelt daarbij de rol van cliënt en de ander die van begeleider.

Laat de deelnemers van rol verwisselen en nogmaals het tweegesprek houden.

Vraag hen daarna samen te bespreken wat de belangrijkste hindernissen zijn van de cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties die ze in hun eigen praktijk begeleiden. Hoe gaan ze daarmee om?

Hulpmiddelen

- Hand-out voor leeractiviteit 1 – Hindernissen. Werkboek, module 1, bijlage 1.
- Genoeg ruimte in de zaal / Break-out ruimten
- Flip-overs voor het noteren en delen van feedback

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Alvorens de hand-out ter beschikking te stellen, kunt u deze leeractiviteit starten door in een groepsgesprek het gesprek aan te gaan over de vraag welke specifieke hindernissen en belemmeringen cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties veelal tegenkomen en hoe zij daarin hun eigen begeleidingspraktijk inzicht in krijgen.
- Facilitators moeten er voor waken dat de deelnemers hun bijdrage niet beperken tot het opsommen van hindernissen, maar dat ze moeten proberen een dieper inzicht te krijgen in wat dit betekent voor het dagelijks leven van de cliënt. Een grondige bewustwording van het perspectief van de cliënt maakt het gemakkelijker om effectieve, klantgerichte begeleiding te bieden.
- Vraag de deelnemer die in het rollenspel de rol van cliënt speelt om een bepaalde persoon in gedachten te hebben, bijvoorbeeld: een immigrant die de taal nauwelijks spreekt, een 55-jarige man die niet kan lezen of schrijven, een jongere met ernstige ADHD, een tienermoeder die de school voortijdig heeft verlaten, een man die niet in staat is om alleen te leven vanwege sociaal georiënteerde beperkingen, een vrouw zonder rijbewijs die op het platteland werkt, enz. Dit leidt tot een verdieping in het gesprek.
- Vragen die kunnen worden gesteld om de leerervaring te verdiepen zijn onder andere
 - Hoe zou u deze leeractiviteit kunnen gebruiken met uw klanten? Wat zouden de voordelen kunnen zijn? Gebruikt u al een soortgelijk overzichtstabel om inzicht te krijgen in hindernissen en belemmeringen bij uw cliënten?
 - Hoe zou u de overzichtstabel verder kunnen aanvullen of verrijken om een nog beter inzicht te krijgen in de hindernissen en belemmeringen van uw cliënt?
 - Heeft u tijdens het doorlopen van de leeractiviteit iets over uzelf geleerd? Wat?

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

Bij het begeleiden van cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties is het een optie gebruik te maken van een stapel kaarten waarbij op iedere kaart een hindernis/belemmering staat genoteerd. De vraag is dan aan de cliënt om uit de stapel die hindernissen / belemmeringen te selecteren die in de praktijk spelen. Deze worden vervolgens op tafel open gelegd, met de vraag aan de cliënt om te kiezen welke hindernissen ze willen bespreken en met welke hindernissen ze met behulp van begeleiding aan de slag willen.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Artikel voor het omgaan met situaties waarin naar het werk gaan een grotere uitdaging is dan het vinden van een baan.
<https://www.iyfnet.org/blog/when-getting-work-bigger-challenge-finding-job>
- Artikel over specifieke onderwijs- en werkgerelateerde belemmeringen voor jongeren op het platteland.
<https://dera.ioe.ac.uk/15199/1/Barriers-to-education-employment-and-training-for-young-people-in-rural-areas.pdf>
- Artikel over hoe we (niet goed) om gaan met arbeidsgehandicapten op de werkplek.
<https://jobs.theguardian.com/article/disabilities-in-the-workplace-are-we-failing-our-disabled-workforce/>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.2 Leeractiviteit 2 – “Ik-boodschappen”

Inleiding

Een 'ik-boodschap' of 'ik-verklaring' is een communicatiestijl dat zich richt op de gevoelens of overtuigingen van de spreker zelf in plaats van op gedachten en kenmerken die de spreker aan de ontvanger toeschrijft. Iemand kan bijvoorbeeld tegen zijn of haar partner zeggen: 'Ik voel me in de steek gelaten en bezorgd als je consequent te laat thuiskomt zonder te bellen' in plaats van te eisen: 'Waarom ben je nooit op tijd thuis?'

Deze leeractiviteit stelt de deelnemers in staat om te oefenen met de 'ik-boodschap'-stijl van communiceren het effect daarvan op de ontvanger.

Instructies voor de facilitator

De facilitator start met het uitleggen van het verschil tussen 'ik'-boodschappen en 'jij'-boodschappen. Voorbeelden zijn daarbij verhelderend.

'Ik-boodschappen' beginnen met 'ik' en 'jij-boodschappen' beginnen met 'jij'. Met 'ik-boodschappen' kan de zender assertief zijn zonder beschuldigingen te uiten. De 'jij-boodschappen'-stijl is agressiever van aard doordat de zender 'wijst', wat bij de ontvanger vaak een ontkennende reactie of defensief gevoel oproept en kan leiden tot een niet-constructief gesprek.

Voorbeeld: Een vader wil dat zijn jonge kind stopt met het roepen van scheldwoorden tijdens het spelen.

'jij-boodschap': Als je nog één keer een scheldwoord roept, stuur ik je meteen naar bed.

'ik-boodschap': Ik voel me erg verdrietig als ik scheldwoorden hoor omdat ze mijn gevoelens kwetsen. Ik speel graag met kinderen die mooie woorden gebruiken.

Voor het rollenspel deelt de facilitator de groep in kleine groepen van vier deelnemers op. Twee van hen vormen een paar (zender en ontvanger) terwijl de andere twee deelnemers als toeschouwer optreden en observeren hoeveel 'Ik-' en 'Jij-boodschappen' er in de twee rollenspellen voorkomen, evenals de stemming van het gesprek naarmate dat zich ontwikkelt.

In het eerste rollenspel zijn alleen 'Jij-boodschappen' toegestaan, in het tweede alleen 'Ik-boodschappen'.

Scenario 1: Jullie zijn twee vrienden die een afspraak hebben voor het diner. Een van de vrienden is 30 minuten te laat. De persoon die wacht heeft het gevoel dat hij altijd moet wachten en is al erg boos.

De vriend die te laat is, voelt zich onrechtvaardig behandeld omdat hij eerder op zijn vriend heeft gewacht toen deze te laat kwam.

Scenario 2: Jullie zijn twee vrienden die samen iets willen gaan drinken. Je kunt het echter niet eens worden over hetzelfde restaurant. Een vriend wil naar een restaurant in de buurt van zijn huis, zodat hij/zij niet lang hoeft te rijden. De andere vriend wil naar een ander restaurant omdat er meer aan de hand is en de muziek beter is.

Bespreek de rollenspelen na. Geef alle deelnemers de kans geven om te reageren op wat ze hebben meegemaakt, te beginnen met de zender en de ontvanger. Verdiep de discussie door vragen te stellen zoals:

- Hoe vond u het als zender om ik-boodschappen te sturen? En jij-boodschappen?
- Als ontvanger, wat voelde u toen u geconfronteerd werd met jij-boodschappen? En met ik-boodschappen?
- Hoe verliep de sfeer in het gesprek met ik-boodschappen? En dat in het gesprek met de jij-boodschappen? Welke verschillen vielen de observatoren op?

Hulpmiddelen

- Casusbeschrijving

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

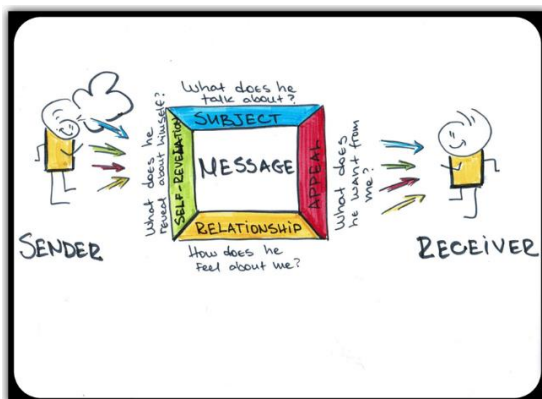
- Als facilitator is het belangrijk dat de deelnemers actief worden ondersteund bij het verkennen van een communicatiestijl die een positieve invloed kan hebben op hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. Laat de deelnemers hier ook actief op reflecteren en stel waar nodig bijbehorende vragen om het reflectieproces te ondersteunen.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Vraag de deelnemers op welke wijze zij deze leeractiviteit zouden kunnen toepassen in hun eigen begeleidingspraktijk. Wat zijn de randvoorwaarden richting cliënt? Aan welke randvoorwaarden moet de cliënt voldoen?

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- De kunst van het misverstand & het 4-kantmodel van de communicatie
<https://medium.com/seek-blog/the-art-of-misunderstanding-and-the-4-sides-model-of-communication-7188408457ba>
- Het communicatiemodel van Schulz von Thun
<https://laofutze.files.wordpress.com/2010/04/schulzvonthun.pdf>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.3 Leeractiviteit 3 - Reframing

Inleiding

Deze leeractiviteit kent als doel de deelnemers in staat te stellen om cliënten aan te moedigen positief te reflecteren op hun huidige persoonlijke situatie en arbeidsmarktsituatie door gebruik te maken van de strategie van het opnieuw framen / inkaderen van situaties.

Framing is een communicatietechniek dat gebaseerd is op de overtuigingen die je hebt over jezelf, je rollen, je omstandigheden en over andere mensen. Het geeft je een houvast en raamwerk dat wordt gebruikt om betekenis toe te kennen aan bepaalde situaties en omstandigheden. Als zodanig geven je 'frames' vorm aan hoe je de wereld ziet, hoe je jezelf ziet, hoe je naar anderen kijkt en hoe je je leven interpreteert.

Reframing' heeft veel weg van het letterlijk opnieuw inkaderen van deze foto hoe je de wereld ziet. Hoewel de foto zelf niet is veranderd zorgt een andere lijst ervoor dat het beeld er anders uitziet - misschien groter, netter, lichter, serieuzer enz. Met andere woorden, de situatie is niet veranderd, maar de kijk op de situatie is nu anders dan voorheen.

Door het kijkperspectief te veranderen en een ander kader toe te voegen kan de wereld er heel anders uit zien als voorheen. Zoals Brian McGreevy in zijn boek 'Hemlock Grove' stelt: *'Als een probleem niet kan worden opgelost binnen het kader waarin het is bedacht, ligt de oplossing in het opnieuw inkaderen van het probleem'*.

Instructies voor de facilitator

Vraag de deelnemers om negatieve uitspraken over hun eigen persoonlijkheid op te schrijven en deze vervolgens met z'n tweeën of in kleine groepjes te bespreken. Leg daarbij nadruk op het belang van sociale veiligheid om dingen bespreekbaar te maken.

Moedig als facilitator de deelnemers aan om het gesprek aan te gaan over de negatieve uitspraken an sich, maar ook over wat dat met hen doet. Om het ijs te breken en de

deelnemers aan te moedigen om te delen, kunt u beginnen met het geven van een aantal eigen voorbeelden.

Voorbeelden: 'Ik ben nogal lui', 'ik ben helemaal niet ambitieus', 'ik kan er niet tegen om ergens te lang te blijven', enz.

Deel vervolgens de groep op in tweetallen of kleine groepjes. Vraag hen hun eerdere negatieve voorbeelden op positieve wijze te herformuleren, waardoor een gepercipieerde negatieve eigenschap nu kan worden beschouwd als een positieve eigenschap.

Zo kan de uitspraak 'ik ben lui' worden gereframed in: 'ik ken mijn beperkingen' of 'ik kan me goed ontspannen'.

Vraag de deelnemers om de negatieve voorbeelden die ze hebben gegeven positief te herformuleren en vraag hen hoe ze zich voelen bij het herformuleren van negatieve overtuigingen.

Negatieve overtuigingen komen ergens vandaan, worden ons vaak aangepraat waardoor we het zelf beginnen te geloven en de negatieve overtuiging onderdeel van ons zelf wordt. Om uit deze spiraal te komen is het belangrijk om de negatieve uitlatingen te onderzoeken en in twijfel te trekken. Bijvoorbeeld:

De verklaring "Ik ben niet ambitieus", wordt in twijfel getrokken:

- Wie heeft u die verklaring gegeven?
- Ziet iedereen het zo?
- Waarom denkt u dat?
- Wat kan daar positief aan zijn?
- Hoe zou u dan positief kunnen herformuleren?

Deel de groep op in tweetallen en vraag hen over en weer de eigen negatieve overtuigingen op bovenstaande wijze in twijfel te trekken. Zie er op toe dat de deelnemers elkaar helpen met het stellen van verdiepende vragen en het doordenken van hun antwoorden.

Hulpmiddelen

- Pen/papier

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Vergeet niet dat het belangrijk is de balans te vinden tussen een positieve herkadering en betuttelend te zijn. Houd daarbij rekening met de gevoelens van de cliënten over de door hen ervaren negatieve situatie.
- Moedig de deelnemers aan om voldoende tijd te besteden aan het oefenen van de reframing techniek.
- Deze oefening kan in paren of kleine groepen worden uitgevoerd. Het is belangrijk dat iedereen een bijdrage levert.
- Het is belangrijk om de deelnemers te laten discussiëren over hoe ze zich voelen als ze praten in termen van een negatieve overtuiging en hoe dit verandert als ze deze negatieve overtuigingen op een positieve manier herformuleren.
- Besteedt in de afronding aandacht aan de vraag wat de deelnemers over zichzelf hebben geleerd.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Vraag de deelnemers op welke wijze zij deze leeractiviteit zouden kunnen toepassen in hun eigen begeleidingspraktijk. Leg daarbij de nadruk op de vraag hoe ze cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties zelf tot eigen inzichten kunnen laten komen. Welke voorbeelden zouden behulpzaam zijn?
- Wanneer is het toepassen van de uitgangspunten in deze leeractiviteit een goede zet in een begeleidings situatie? Wanneer moet je er juist mee oppassen deze leeractiviteit in te zetten?

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Blog over het herformuleren van je gedachten met behulp van NLP.
<https://blog.igmatrix.com/reframing-thoughts>
- Blog over de vraag hoe je cliënten uit een spiraal van negatieve overtuigingen kunt bevrijden.
<https://www.unk.com/blog/conversational-reframing-course/>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.4 Leeractiviteit 4 – Ik kan dat!

Inleiding

Ook als begeleider is het belangrijk om onze eigen capaciteiten, sterktes en zwaktes te leren kennen, deze te kunnen beschrijven en hierop te kunnen reflecteren.

Deze leeractiviteit richt zich op het uitsplitsen van belangrijke arbeidsmarktcompetenties in herkenbare deelkenmerken. Het opknippen in deelkenmerken maakt het voor cliënten concreter en maakt de vraag of ze al dan niet over deze competenties beschikken behapbaarder. Het helpt daarnaast begeleiders om cliënten gericht te kunnen stimuleren om positief te reflecteren op hun huidige persoonlijke en professionele situatie.

Het doel van de leeractiviteit is om de deelnemers vertrouwd te maken met enkele zeer relevante arbeidsmarktvaardigheden voor klanten met beperkte vaardigheden en kwalificaties.

Instructies voor de facilitator

Deel het werkblad over arbeidsmarktcompetenties uit aan de deelnemers. Geef hen instructies. Laat hen het werkblad invullen vanuit de vraag wat de belangrijkste arbeidsmarktcompetenties zullen zijn voor cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties. Vraag ze om daarbij ook voorbeelden en 'bewijslast' te bedenken vanuit het perspectief van deze cliënten.

Voorbeeld: Ik weet hoe ik een e-mail moet sturen.

Bewijs: Ik heb vrienden in het buitenland en ik stuur ze vaak e-mails met foto's en links.

Vraag de deelnemers om belangrijke arbeidsmarktvaardigheden/-competenties voor mensen met beperkte vaardigheden en kwalificaties op te noemen. Schrijf deze op een flipchart of op een white-board.

Ga vervolgens in de groep het gesprek aan over deze competenties en de bijbehorende voorbeelden en bewijslast.

Hulpmiddelen

- Hand-out, Werkboek, Module 1, bijlage 3.
- Whiteboard / white board pennen

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Ten behoeve van de visualisatie en activering van het leerproces, kan het nuttig zijn om deze leeractiviteit te gebruiken in combinatie met de leeractiviteit "Mijn leerbiografie" waarbij 'in de huid wordt gekropen' van een cliënt met beperkte vaardigheden of kwalificaties.
- Met behulp van deze leeractiviteit kunt u cliënten aanmoedigen om een aantal van de competenties te kiezen waarmee ze concreet aan de slag willen gaan en deze in een soort 'actiekaart' te verbeelden met daarin ook aandacht voor hoe, wanneer en waar.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Vraag de deelnemers op welke wijze zij deze leeractiviteit zouden kunnen toepassen in hun eigen begeleidingspraktijk. Leg daarbij de nadruk op de vraag hoe ze cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties zelf tot eigen inzichten, voorbeelden en bewijsstukken kunnen laten komen. Welke voorbeelden zouden behulpzaam zijn?
- Wanneer is het toepassen van de uitgangspunten in deze leeractiviteit een goede zet in een begeleidingssituatie? Wanneer moet je juist oppassen om deze leeractiviteit in te zetten?

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Het leerportfolio als krachtig idee voor relevant leren

www.ideaedu.org/Portals/0/Uploads/Documents/IDEA%20Papers/IDEA%20Papers/IDEA_Paper_44.pdf

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.5 Leeractiviteit 5 - Het maken van een behoeftenanalyse

Inleiding

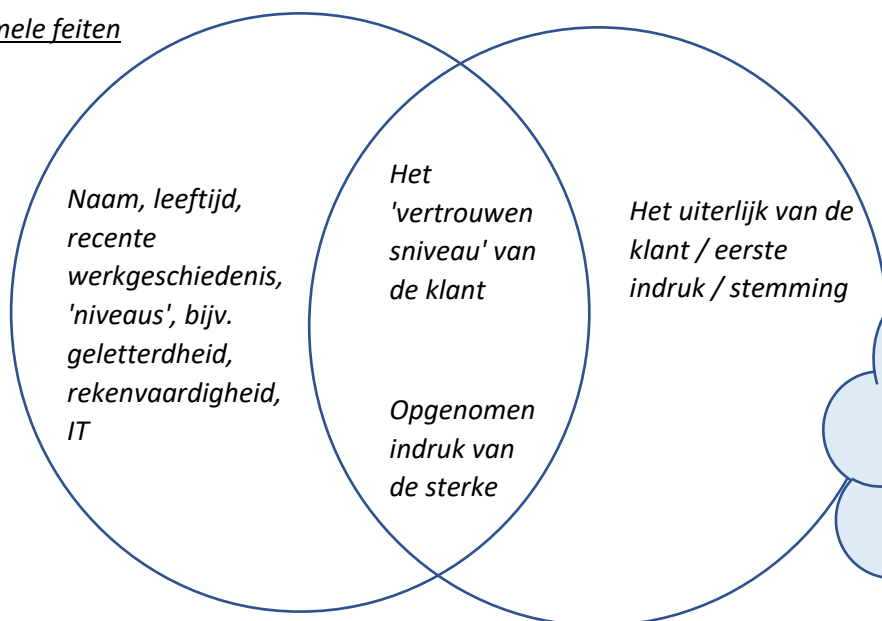
Deze leeractiviteit is bedoeld om begeleiders te ondersteunen in het maken van een specifieke behoeftenanalyse van een cliënt. Behoeftenanalyses worden vaak door begeleiders gebruikt om een gericht beeld op te stellen over een cliënt en zijn behoeften; zijn werkervaring en opleidingsachtergrond, kwalificaties, vaardigheden, benodigde ondersteuning en doelstellingen.

Instructies voor de facilitator

Leg het principe en het belang van het maken van een behoeftenanalyse van de cliënt uit. Vraag de deelnemers of en zo ja op welke wijze ze nu al een behoeftenanalyse maken. Welke cliëntinformatie verzamelen ze? Welke informatie is nog meer nuttig om vast te leggen?

Laat de deelnemers zien hoe ze een VENN-diagram kunnen gebruiken om zowel formele feiten als informele observaties vast te leggen.

Formele feiten

Informele waarnemingen

Vaak zal het opnameproces proberen 'objectieve' informatie vast te leggen. Bespreek of dit altijd mogelijk is? Waarom niet?

Vraag de deelnemers om het (engelstalige) behoeften-inventarisatieformulier in bijlage 4 om te bouwen naar een eigen behoeften-inventarisatieformulier die geschikt is voor het in kaart brengen van de behoeften van cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties.

Vraag hen vervolgens dit formulier in hun eigen praktijk uit te testen en hun leerervaringen op te schrijven in hun reflectiedagboek.

Hulpmiddelen

- White board met voorbeeld VENN-diagram
- Hand-out behoeftenanalyse, Werkboek, Module 1, bijlage 4
- Grote vellen papier om eigen behoeften-inventarisatieformulier te maken
- Pennen / stiften

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- De facilitator zou verschillende voorbeelden van een behoeftenanalyse kunnen geven en verschillende groepen kunnen vragen om elk van hen te analyseren en vervolgens terug te koppelen naar de hele groep.\
- Facilitators kunnen aanvullend ingaan op de multimodale semiotische analyse, wat een theoretische achtergrond geeft voor het verkennen van de betekenis van vormgeving, lay-out, beelden en de geschreven tekst. Dit als achtergrond om een eigen behoeften-inventarisatieformulier te maken die ook aansluit bij de specifieke doelgroep.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Deze leeractiviteit heeft tot doel om de deelnemers inzichten te geven in het belang van het uitvoeren van een goede behoeftenanalyse en handvatten om de uitkomsten visueel weer te geven. Het is belangrijk dat ze daarbij een eigen format vinden dat voor hen werkt. Dit kan bijvoorbeeld ook het bijhouden van aantekeningen over elke cliënt voor eigen gebruik zijn, al dan niet in de vorm van een mindmap.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Multimodaliteit: Verkenning van hedendaagse communicatiemethoden door Gunther Kress http://changingminds.org/disciplines/coaching/process/assessing_client.htm

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.6 Leeractiviteit 6 - Mijn leerbiografie

Inleiding

Om mensen met een onderwijsachterstand succesvol te kunnen adviseren op het gebied van leren en ontwikkelen, is het goed om zelf ook diepgaand te hebben nagedacht over de eigen leerbiografie. Wat voor invloed hebben onderwijs en leren gedurende ons leven op ons gehad en hoe heeft dat onze houding ten opzichte van school, leren en ontwikkelen beïnvloed?

Doel van deze leeractiviteit is dat de deelnemers onderzoeken hoe belangrijke gebeurtenissen in hun leven zich verhouden tot hun opgedane onderwijservaringen en hoe dit mede hun houding ten opzichte van leren heeft gevormd. Door dit inzicht zullen ze beter in staat zijn te begrijpen hoe negatieve leer- en levenservaringen de leerhouding, -perspectieven en -mogelijkheden van cliënten met beperkte vaardigheden of kwalificaties hebben ingekaderd.

Instructies voor de facilitator

Geef de deelnemers de voorbeeld leerbiografie en vraag hen dan om een vergelijkbare persoonlijke versie te maken, lettend op de drie gebieden, 'mijlpalen in leren en werken', 'opgedane kennis en vaardigheden' en 'belangrijke personen' die erbij betrokken zijn.

Vraag een of meerdere deelnemers hun leerbiografie toe te lichten, of deel de groep in tweetallen op en laat de deelnemers elkaar elkaars leerbiografie toelichten. Stel daarbij de volgende vragen:

- Hoe hebt u het leren dat u in de leerbiografie beschrijft ervaren?
- Op welk deel had u invloed, kon je zelf uw keuze bepalen?
- Wanneer en hoe is dat in de loop van de tijd veranderd?
- Onder welke omstandigheden hebt u het leren als prettig ervaren?

- Wie of wat heeft u laten leren, laten groeien?
- Wat, of wie, was nuttig om u te motiveren om te leren? Hoe hebben ze dit gedaan?
- Wat waren de positieve en succesvolle invloeden op uw eigen leerproces?
- Wat kunt u hiervan leren in het begeleiden van cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties?

Hulpmiddelen

- Voorbeeld van leerbiografie, opgenomen in het Werkboek, Module 1, Leeractiviteit 6.

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Hoewel deze leeractiviteit bedoeld is voor zelfreflectie, kan de leerervaring worden verdiept door een bespreking van elkaars resultaten in tweetallen, waarin de deelnemers reflecteren op hun leerbiografie door hun innerlijke gedachten te uiten aan een mede-deelnemer. De rol van de mede-deelnemer is om vragen te stellen die de deelnemer aanmoedigen om dieper in te gaan op het 'waarom' van de impact van een bepaalde levensgebeurtenis op zijn of haar leer- en levenshouding. Uiteraard vereist deze openstelling van innerlijke gedachten een veilige groepssetting.
- Het is belangrijk om te benadrukken dat de leerreis niet noodzakelijkerwijs lineair is, hoewel het schoolsysteem in veel Europese landen op een dergelijke wijze is opgezet. Onderschat niet het belang van informeel leren en leren op de werkplek!
- Het is belangrijk om de diepere rode draden in de leerbiografie te verkennen en manieren te vinden om beperkende rode draden te overwinnen. Vraag begeleiders om strategieën te delen en vast te leggen die in het verleden hebben gewerkt en ook omgevingen/situaties die tot positieve leerervaringen leiden.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Het is belangrijk te onderkennen dat leren niet gelijk staat aan formeel leren in een onderwijssetting. Onderschat niet het belang van informeel leren en leren op de werkplek en leg hier bij het in kaart brengen van de leerbiografie bij cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties ook een accent op.
- Het d.m.v. een tijdlijn in kaart brengen van de leerbiografie is een leeractiviteit die voor veel cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties erg abstract zal zijn. Het is de taak van de begeleider om hen door dit proces te loodsen en te laten vast leggen op een wijze die bij de cliënt zelf past.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Elk boek dat betrekking heeft op leerervaringen, hetzij autobiografisch, biografisch of romanesk
bijvoorbeeld *Boy* van Roald Dahl, *Cats Eye* van Margaret Atwood, of *Odd Girl Out* van Rachel Simmons.
- RSA Animate 'Changing Education Paradigms'
<https://www.youtube.com/watch?v=zDZFcDGpL4U>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.7 Leeractiviteit 7 – Mijn eerdere leerervaringen

Inleiding

Je eerste leerervaringen en de tijd die je op school doorbrengt kunnen een sterke invloed en blijvend effect hebben op je latere leergedrag. Het concept van de school als onderwijsinstelling socialiseert jongeren in de belangrijkste fase van hun leven, waar - naast kennis - sociale waarden en normen worden aangeleerd. Een belangrijk element met betrekking tot (vroeg) leerervaringen is de match tussen leerstijl en leeromgeving. Een mismatch tussen leerstijl en leeromgeving kan leiden tot ernstige negatieve (vroeg) leerervaringen. Hierdoor kan de natuurlijke leergierigheid van een jongere ('lerende hersenen') veranderen in een natuurlijke angst en leerangst ('overlevingsbrein')

Vanuit dat perspectief is het belangrijk om bij de begeleiding van mensen met beperkte onderwijskwalificaties stil te staan over deze vormende tijd. Negatieve leerervaringen kunnen namelijk een relevante oorzaak zijn van huidige (arbeidsmarkt)belemmeringen. Reflectie in dezen kan ook interessante observaties opleveren over individuele en culturele verschillen en overeenkomsten.

Deze leeractiviteit gaat over het verkrijgen van inzicht in hoe vroege leer- en sociale schoolervaringen jongeren kunnen aanmoedigen of schaden in het leren en leven.

Instructies voor de facilitator

De facilitator moet zich ervan bewust zijn dat deze leeractiviteit sterke persoonlijke emoties kan worden veroorzaken, aangezien de leeractiviteit de deelnemers dicht bij hun eerste leer- en sociale ervaringen brengt. Het is dan ook belangrijk voor de facilitator om ervoor te zorgen dat iedereen die zich op zijn gemak voelt en in staat is om deel te nemen en dat ook doet.

Als drempelverlagende inleiding op het onderwerp kan de facilitator wat persoonlijke herinneringen aan vroege leerervaringen kunnen delen om zo een open, veilige sfeer te creëren in de groep.

Deel de hand-out (Werkboek, Module 1, bijlage 5) aan de deelnemers uit en vraag hen om individueel te reflecteren op de daarin opgenomen vragen over eerdere schoolervaringen. U kunt vermelden dat het antwoord privé is en dat niemand ze hoeft te delen als ze zich niet op hun gemak voelen.

Start een groepsgesprek met als doel om gezamenlijk te reflecteren op de gegeven antwoorden. Mogelijk te stellen vragen daarbij zijn:

- Zijn er overeenkomsten met uw eigen leerervaringen en de ervaringen van uw cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties?
- Wat voor gevoelens ontstaan er als zij spreken over hun vroege schoolervaringen?
- Hoe kunt u als begeleider cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties leren omgaan met negatieve schoolervaringen, en deze ook leren overwinnen?
- Hoe kunt u hen daarbij helpen?
- Hoe zou het inzetten van deze leeractiviteit u in uw begeleiding van deze cliënten kunnen helpen? Welke eigen opgedane inzichten neemt u daarbij mee?

Hulpmiddelen

- Hand-out, opgenomen in Werkboek, Module 1, bijlage 5.

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Denk er tijdens de feedbacksessie aan dat zoveel mogelijk mensen bij de nabespreking betrokken worden. Houd het veilig.
- Wees voorbereid – weet wat u moet doen of naar wie u de deelnemer moet doorverwijzen als hij of zij om ondersteuning vraagt.
- De oefening kan problemen en vragen aan de orde stellen die u mogelijk binnen of buiten de sessie moet behandelen.

- Een goede manier om de groepsdiscussie veilig in te richten is vanuit het principe 'denken - paar - delen'. Eerst hebben de deelnemers tijd om de vragenlijst in te vullen en individueel te verwerken, dan delen ze hun antwoorden in een 'paar' met hun partner, en vervolgens volgt groepsgewijze terugkoppeling van de paren in de groep..
- Als facilitator kunt u creatief zijn met hoe u de plenaire terugkoppeling in het groeps gesprek laat terugkomen. U kunt bijvoorbeeld ieder tweetal vragen om een woord te delen dat betrekking heeft op hun beider ervaringen of om een beeld van hun kindertijd te tekenen / in te brengen.
- De leerervaring kan sterk worden verdiept door de deelnemers een 'andere' klasgenoot in gedachten te laten houden, die voeger op school niet werd geaccepteerd. Hoe zou het zijn om in zijn of haar schoenen te staan?

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Op welke andere manieren, aansluitend bij leerstijlen en leervoorkeuren, zou het onderwerp 'vroeg schoolervaringen' bespreekbaar kunnen worden gemaakt bij cliënten met geen of nauwelijks schooldiploma's? Of bij cliënten die niet goed kunnen lezen en schrijven? Kunt u bijvoorbeeld gebruik maken van foto's, plaatjes of tv-fragmenten hoe zij zich hun schoolervaringen herinneren?

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Begrijpen van trauma's: Het lerende brein vs. Het overlevende brein
<https://www.youtube.com/watch?v=KogaUANGvpA>
- Leerstijlen: Honing & Mumford
Individen ontwikkelen hun eigen leerstijlen door middel van strategieën en tactieken die zij nuttig hebben gevonden. Door middel van gewoonte en gewoonte ontwikkelen mensen hun eigen manier van leren. Honing & Mumford onderscheiden daarbij vier leerstijlen.
http://www.nwlink.com/~donclark/hrd/styles/honey_mumford.html

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.8 Leeractiviteit 8 - Interne weerstand

Inleiding

Interne weerstand komt het meest voor als je fysiek, mentaal en/of emotioneel moe bent. Deze vermoeidheid ontstaat meestal omdat 1) je het niet leuk vindt wat je doet en jezelf voortdurend moet dwingen om het te doen, of 2) je het leuk vindt wat je doet maar de neiging hebt jezelf steeds over te belasten en over je eigen grens te gaan.

Deze leeractiviteit ondersteunt de deelnemers bij het verkennen van het concept van interne weerstand en haar relatie met professionele ontwikkeling.

Onderzoekt toont aan dat het bieden van weerstand tegen externe druk meestal contraproductief werkt en alleen maar leidt tot grotere interne weerstand en tegendruk. Dat is reden om bij het bespreekbaar maken van interne weerstand te kiezen voor een voorzichtige, humoristische aanpak. Een goede manier is om de weerstandsuiting te benoemen, deze vervolgens luchtig en niet te zwaar te benaderen en de cliënt vooral te helpen bij het zoeken naar tegenstrategieën.

Instructies voor de facilitator

Het is van belang dat de facilitator deze leeractiviteit goed voorbereidt en zich afvraagt of alle stappen die in de leeractiviteit worden besproken geschikt zijn om te worden uitgevoerd, of dat een of meerdere stappen beter kunnen worden overgeslagen.

Om effectief en niet bedreigend te zijn kan deze leeractiviteit alleen worden uitgevoerd als er een veilige groepsfeer bestaat. Daarom kan een korte ijsbrekeractiviteit een goed idee zijn als introductie.

De oefening bestaat uit twee stappen. Elke stap kan afzonderlijk als een aparte activiteit worden uitgevoerd of achtereenvolgens worden uitgevoerd.

Stap 1:

Verdeel de groep in een binnenste cirkel en een buitenste cirkel, met evenveel deelnemers per cirkel.

Laat iemand uit de binnenste cirkel tegenover iemand uit de buitenste cirkel staan. Vraag de deelnemers om de persoon tegenover zich te begroeten zoals ze zich nu voelen. Wat ervaren ze? Wat ervaart de ander? Laat de tweetallen kort elkaars ervaringen bespreken.

Laat de deelnemers nu tegenover iemand anders staan. Vraag hen om de persoon tegenover zich te begroeten alsof ze ruzie met deze persoon hebben. Wat ervaren ze? Wat ervaart de ander? Laat de tweetallen kort elkaars ervaringen bespreken.

Laat de deelnemers nogmaals tegenover iemand anders staan. Vraag hen om de persoon tegenover zich te begroeten alsof het een vriend is die ze lang niet hebben gezien. Wat ervaren ze? Wat ervaart de ander? Laat de tweetallen kort elkaars ervaringen bespreken.

Stap 2:

Om een gevoel te krijgen van de impact van weerstand, is het belangrijk om weerstand bewust te ervaren. Een rollenspel is daarbij een goed middel. Voer daarom in kleine groepjes een rollenspel uit, waarbij persoon A een agressief persoon is die iemand anders zijn wil probeert op te leggen ("Je moet wel!"), en persoon B zich daartegen verzet ("Ik wil niet!"). De andere personen zijn observanten.

Ga vervolgens met de groep het gesprek aan over de gevoelens en ervaringen die gedurende het rollenspel ontstonden, en de waarnemingen van de observanten. Stel daarbij als facilitator de volgende vragen:

- Hoe voelde persoon A zich tijdens de verschillende fasen van de oefening? En persoon B?
- Heeft u zelf soortgelijke situaties meegemaakt? Hoe bent u daarmee omgegaan? In de rol van persoon A? En in de rol van persoon B?
- Heeft u in een cliëntsituatie wel eens een soortgelijke situatie meegemaakt? Hoe bent u daarmee omgegaan? En uw cliënt?

- Op welke wijze zou u deze leeractiviteit in uw eigen begeleidingspraktijk kunnen toepassen?

Hulpmiddelen

- Voldoende grote zaal om een binnenste en een buitenste cirkel te vormen.

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Wees voorbereid – weet wat u moet doen of naar wie u een deelnemer kunt doorverwijzen als hij of zij om ondersteuning vraagt.
- De oefening kan problemen en vragen aan de orde stellen die u mogelijk binnen of buiten de sessie moet behandelen.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Bovenstaande leeractiviteit kan ook goed in een 1-op-1-sessie worden ingezet, met de begeleider in de rol van ‘acteur’ die op verschillende manieren het gesprek met de cliënt aangaat. Zorg wel voor een veilige omgeving en besteed voldoende tijd aan reflectie en terugkoppeling!

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Sharon Good. Living in a creative way.
<https://www.goodlifecoaching.com/CreativeLife45.html#anchor1>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.9 Leeractiviteit 9 - Wat is succes?

Inleiding

Als we succes hebben voelen we ons beter en gemotiveerder om dingen te doen of een stapje meer te zetten - en dit voedt op haar beurt weer het gevoel van succes dat we voelen. Daarom is het belangrijk om bewust te kijken naar het onderwerp 'succes' als onderwerp van beroepskeuze- en loopbaanbegeleiding. Maar wat is succes precies en hoe definiëren we het?

Deze leeractiviteit maakt de deelnemers meer bewust van de link tussen professionele voldoening, en een gezond gevoel van eigenwaarde. Er wordt gereflecteerd op de vraag wat 'succes' voor hen betekent en wat het voor hen betekent om succesvol te zijn. Deelnemers zijn zich er ook van bewust dat hun eigen perspectief op 'succes' en 'succesvol zijn' mede bepaalt hoe ze naar anderen kijken, waardoor ze - vaak zonder het te beseffen - hun versie van succes aan hun cliënten opleggen.

Instructies voor de facilitator

Het is van belang dat de facilitator in het geven van feedback de nadruk legt op het creëren van bewustzijn bij de deelnemers dat hun versie van 'succes' en 'succesvol zijn' ook - onbewust - hun perspectief op hun cliënten inkadert. Om 'succesvolle' begeleiding te kunnen bieden vanuit het perspectief van de cliënt is het daarom belangrijk om uit te vinden wat 'succes' en 'succesvol zijn' betekent voor de begeleiders zelf, maar ook voor de cliënt.

Laat de deelnemers nadenken over het concept 'succes' en 'succesvol zijn' en laat hen individueel de bijbehorende sleutelwoorden opschrijven. Ga hierover vervolgens met de deelnemers het groepsgeprek aan, of laat hen in tweetallen of kleine groepjes hun ervaringen uitwisselen.

Hulpmiddelen

- Flipover en grote vellen papier
- Pennen/stiften in verschillende kleuren

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Hulpmiddelen om de deelnemers te helpen erachter te komen wat 'succes' en 'succesvol zijn' voor hen betekent, zijn onder meer:
 - a) vragen naar succesvolle ervaringen, dingen waar ze goed in zijn, enz.
 - b) vragen om na te denken over situaties waar ze 'trots' op waren: waar waren ze trots op?
 - c) vragen om een collage te maken van elementen die 'succes' of 'succesvol zijn' voor hen impliceren.
- Moedig de deelnemers aan om een mind-map te maken over hun idee van 'succes' op een groot stuk papier. Dit zal hen ervan bewust maken dat 'succes' voor verschillende mensen verschillende dingen betekent.
- Afhankelijk van de veiligheid in de groep kunnen alle deelnemers worden gevraagd een groot vel papier in de zaal op te hangen met:
 - a) hun zeer persoonlijke definitie van succes: Ik voel me succesvol als...
 - b) een concreet voorbeeld van een situatie waarin ze zich succesvol voelden
- Om de deelnemers ervan bewust te maken dat hun eigen perceptie van 'succes' en 'succesvol zijn' van invloed is op de manier waarop ze naar andere mensen kijken zou de facilitator een aanvullende uitleg kunnen geven vanuit de theorie van 'confirmation bias'.
- Om te oefenen met het helpen van de deelnemers om hun definitie van 'succes' en 'succesvol zijn' te achterhalen en aan te scherpen kan het zelfonderzoekselement van deze leeractiviteit worden vervangen door de methode van een gepaarde interviewrol, waarbij de deelnemers elkaar in tweetallen helpen om hun versie van 'succes' en 'succesvol zijn' te definiëren.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Ons concept van succes wordt sterk beïnvloed door de mensen om ons heen. Continue reflectie op en met onze eigen omgeving kan ons helpen bij het loslaten en bevragen van hoe deze ideeën tot stand zijn gekomen, wat ook nuttig is voor onze omgang met en begeleiding van cliënten.
- Wees u bewust van het vinden van een evenwicht tussen het stimuleren van gezond gedrag en het voorschrijven van succesrecepten die cliënten verder van zichzelf kunnen vervreemden.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Video over definities van succes
<https://www.youtube.com/watch?v=ulShj4keKNw>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.10 Leeractiviteit 10 - Levensdoelen

Inleiding

Het doel van deze leeractiviteit is deelnemers de technieken laten onderzoeken om cliënten te laten nadenken over hun eigen doelen in hun leven om deze vervolgens te verkennen en te kunnen koppelen aan een arbeidssituatie.

Instructies voor de facilitator

Schrijf op verschillende flip-over vellen enkele citaten over het bereiken van doelen, bijv.

Het verste doel is te bereiken voor hen die hopen met wijsheid. Seneca

Als je niet weet naar welke haven je moet gaan, is geen enkele wind goed voor je. Mark Twain

Je kunt niet zijn wat je niet kunt zien. Marian Wright Edelman

Je kunt alleen echt iets bereiken waar je van houdt. Verdien geen geld met je doel. Ga in plaats daarvan achter de dingen aan die je graag doet en doe ze dan zo goed dat mensen hun ogen niet van je af kunnen houden. - Maya Angelou

Het is goed om een einde aan de reis te hebben; maar het is de reis die er uiteindelijk toe doet. Ursula K. Le Guin

Vraag de deelnemers achter het citaat te gaan staan waar ze het meest toe aangetrokken zijn. Wijs per zo ontstaan groepje iemand aan die aan de groep uitlegt waarom hij of zij voor dat specifieke citaat heeft gekozen..

Geef een korte uitleg over het belang van doelen en het hebben van doelen in het leven. Denk daarbij aan de volgende elementen:

- Een gebrek aan richting of doelen kan resulteren in een soort 'negatieve spiraal' waarbij een persoon zich steeds meer richtingloos voelt.
- Men kan deze spiraal echter omkeren door bijvoorbeeld duidelijke doelen te stellen:
Duidelijke doelen -> Plannen voor doelgerichte actie -> Ervaringen met succes -> Zelfvertrouwen -> Energie voor hogere doelen -> Duidelijke doelen -> etc.
- Doeltreffende doelen moeten meetbaar, haalbaar en motiverend zijn.

Wij mensen hebben doelen nodig die ons uitdagen en uitdagen, maar die ons niet overstreken.

Laat de deelnemers voor zichzelf de vragen zoals opgenomen in bijlage 6 van het Werkboek, Module 1, beantwoorden.

Splits de groep vervolgens in tweetallen op en laat ze hun levensdoelen uitwisselen. Moedig de in tweetallen opgesplitste deelnemers aan om elkaar om de beurt vragen stellen over hun levensdoelen. Zie er op toe dat ze de resultaten ook noteren op een groot vel papier ten behoeve van een eventuele afsluitende terugkoppeling in de gehele groep.

Hulpmiddelen

- Hand-out, Werkboek, Module 1, Bijlage 6
- Flip over / Flip over vellen
- Citaten over levensdoelen

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Let op het doel van de oefening, namelijk het verkennen van de heterogeniteit van de doelen van mensen in het leven.
- Het is belangrijk dat de deelnemers hun ideeën schriftelijk vastleggen - vaak kunnen doelen vaag en onuitgesproken blijven.
- Vergeet niet dat sommige deelnemers zich misschien niet willen of kunnen inzetten voor een bepaald doel. Dit moet worden geaccepteerd. De oefening kan nog steeds

als een experiment worden uitgevoerd; moedig de deelnemers aan om voor alles open te blijven staan.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Vraag cliënten om zich voor te bereiden op de oefening door wat materiaal of notities mee te brengen die laten zien hoe ze zich meestal voorbereiden op het maken van een nieuw doel.
- Besteed tijd aan het bedenken van de manier waarop u uw cliënt wilt laten nadenken over de eigen levensdoelen en hoe u deze manier op een veilige, positieve manier inleidt.
- Houd er rekening mee dat veel mensen moeilijk in staat zijn hun levensdoelen te benoemen of te expliciteren. Heb alternatieven achter de hand om uw cliënten in dit ontdekkingsproces te begeleiden.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Quiz die mensen kan helpen om na te denken over wat voor soort werk ze zouden willen doen
<https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2014/nov/11/-sp-questionnaire-what-job-would-make-you-happiest>
- Artikelen over het vinden van een droombaan
<https://www.wikihow.com/Find-Your-Dream-Career>
<https://www.forbes.com/sites/kevinkruse/2017/06/01/the-easy-way-to-discover-your-dream-job/>
- Website om te zoeken naar citaten op trefwoord of auteur
<https://www.goodreads.com/quotes>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.11 Leeractiviteit 11 - Mijn droombaan

Inleiding

In deze leeractiviteit verkennen de deelnemers hun 'droombaan'. De daarbij opgedane inzichten kunnen vervolgens worden meegenomen in het begeleiden van cliënten in hun zoektocht naar hun droombaan.

De oefening stelt de deelnemers in staat om te onderzoeken hoe het voelt om iemand te helpen zijn of haar 'droombaan' te ontdekken en te beschrijven en daarbij ook na te denken over hoe verschillende factoren bijdragen aan iemands bijbehorende gevoel van (werk)geluk. De oefening helpt deelnemers daardoor om op zoek te gaan naar positieve werkaspecten en hun eigen ervaringen in deze zoektocht te koppelen aan die van hun cliënten.

Instructies voor de facilitator

Vraag de deelnemers om individueel te werken aan een 'mindmap' van hun droombaan. Leg indien nodig het concept 'mindmap' uit en licht toe met voorbeelden of maak eerst samen met de groep een eenvoudige mindmap. In het Werkboek zijn daartoe een aantal vragen opgenomen, waarbij het de rol van de facilitator is er voor zorg dragen dat de antwoorden op die vragen ook in de mindmap van een ieders droombaan worden opgenomen:

- Waar zou u werken? Is het buiten? Binnen? Blijft u op dezelfde plaats of verhuist u?
- Zou u met veel mensen werken, of slechts met een paar mensen? Of alleen? Hoeveel mensen zouden er in totaal bij de organisatie werken?
- Wat voor activiteiten voert u uit?
- Welke verantwoordelijkheid(en) hebt u?
- Hoeveel geld verdient u?
- Waar werkt u en hoever is dat van thuis? Hoe lang is uw reistijd? Hoe reist u?
- Hoe ziet uw werkplek er uit?

Vraag de deelnemers de mindmap van hun droombaan in tweetallen met elkaar te delen. Laat ze vragen over elkaar droombaan stellen zodat deze steeds scherper zichtbaar wordt. Stimuleer het stellen van aanvullende vragen.

Hulpmiddelen

- Groot vel papier en stiften in verschillende kleuren voor het maken van de mindmaps.

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Wees bereid om het concept 'mindmap' uit te leggen aan enkele deelnemers
- Een manier om de oefening te verdiepen is de deelnemers te vragen hoe ze deze oefening zouden doen met cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties. Is de methode van een mindmap dan geschikt? Wanneer wel, wanneer niet?
- Een alternatieve oefening. Vraag de deelnemers om te denken aan een van hun cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties, en laat hen een 'mindmap' maken over de verwachte droombaan van deze cliënt vanuit het perspectief van deze cliënt.

Besprek dan twee onderwerpen: a) hoe verschilt hun droombaan van uw droombaan? en b) wat belemmert hen in het realiseren van hun droombaan?

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Het is nuttig om de ideale baan van de klant te contrasteren met een baan die ze al hebben gehad.
- Het kan nodig zijn om cliënten voorbeelden te geven om meer details te geven in de vragen, bijvoorbeeld voor de vraag wat voor soort werk iemand het liefste zou doen en welke taken daarbij zouden moeten worden uitgevoerd. U zou daartoe een lijst van veel voorkomende taken in verschillende lager geschoolde banen op geplastificeerde kaartjes kunnen schrijven waaruit cliënten kunnen selecteren.

- Voor klanten met speciale onderwijsbehoeften kan het nodig zijn om aanvullend of ondersteunend materiaal te produceren, bijvoorbeeld met visuele hulpmiddelen.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- <https://www.themuse.com/advice/the-secret-formula-to-answering-whats-your-dream-job-in-an-interview>
- http://www.manifestyourpotential.com/work/take_up_life_work/5_dream_job/task_3_what_is_my_dream_job.htm
- <https://www.careeraddict.com/dream-job>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.12 Leeractiviteit 12 - Obstakels overwinnen

Inleiding

Deze leeractiviteit stelt de deelnemers in staat om te onderzoeken hoe cliënten obstakels kunnen overwinnen om hun doelen te bereiken. De leeractiviteit stimuleert het gezamenlijk oplossen van problemen, het nemen van verantwoordelijkheid en een actieve begeleidingsrol. Het richt zich op de waarde van samenwerking waarbij de deelnemers worden gestimuleerd na te denken over manieren om *samen* obstakels te overwinnen.

In het geval van cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties moeten vaak complexe, met elkaar samenhangende obstakels worden overwonnen, zoals een slechte financiële situatie, gezondheidsproblemen, taalbarrières of ontbrekende vervoersmogelijkheden. Bij de voorbereiding van cliënten op deelname aan de arbeidsmarkt is vaak een geplande aanpak van deze obstakels vereist, teneinde deze overwinbaar te maken.

In deze leeractiviteit gaan de deelnemers met een drietal casestudies aan de slag met het in kaart brengen van obstakels en het identificeren van oplossingsrichtingen voor deze obstakels.

Instructies voor de facilitator

Verdeel de casestudies, opgenomen in Werkboek, Module 1, Leeractiviteit 12, over de deelnemers. Wijs de casestudies toe aan kleine groepen deelnemers. Laat hen de case study doorlezen en zich in de situatie van de hoofdpersoon inleven. Laat hen samen bepalen welk doel de hoofdpersoon zou willen bereiken. Laat hen dit doel rechtsboven op een groot vel papier schrijven. En vervolgens het woord 'start' linksonder op datzelfde vel papier.

Het idee van de oefening is dat de deelnemers een posterblad maken waarbij het doel in de rechterbovenhoek van een poster staat en de hindernissen op de weg van 'start' (linksonder) naar 'doel' (rechtsboven) in de tussenliggende ruimte op het vel papier worden opgeschreven of getekend.

Help de groepjes waar nodig om de obstakels die de hoofdpersoon van 'start' naar 'doel' kan tegenkomen in kaart te brengen. Laat hen op het vel papier niet alleen de obstakels noteren maar ook opschrijven hoe de obstakels overwonnen kunnen worden.

Vraag ieder subgroepje het eigen vel papier in de groepsruimte op te hangen. Bespreek doel en obstakels in de groep. Voeg obstakels of oplossingsrichtingen toe als dit uit het groeps gesprek komt.

Laat de deelnemers de mogelijke oplossingsrichtingen vervolgens weer in de kleine subgroepjes uitwerken.

Hulpmiddelen

- Casusbeschrijvingen, te kopiëren uit Werkboek, Module 1, Leeractiviteit 12
- Grote vellen papier, stiften in verschillende kleuren

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Zorg er als facilitator voor dat u in de ruimte circuleert en vragen stelt tijdens het werken in de subgroepjes.
- Sta subgroepjes toe om het posterblad van andere groepjes te annoteren dan wel alternatieve manieren te suggereren om de obstakels te overwinnen.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Indien cliënten het moeilijk vinden om te schrijven, laat hen dan de weg van start naar doel uitbeelden in de vorm van een collage samengesteld uit foto's of plaatjes uit tijdschriften.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- https://www.goodreads.com/book/show/36072.The_7_Habits_of_Highly_Effective_People
- <https://www.goodreads.com/book/show/33566873-the-four-tendencies>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.13 Leeractiviteit 13 – SPOT-analyse

Inleiding

Deze leeractiviteit stelt de deelnemers in staat om de 'SPOT'-methode te gebruiken om een situatie te analyseren.

Het gebruik van de SPOT-methode wordt aanbevolen voor begeleiders die werken met mensen die - om verschillende redenen – zelf het realiseren van de gewenste verandering blokkeren. De achterliggende blokkades kunnen divers zijn, maar hebben veelal te maken met vermijding, faalangst en/of het voorkomen van herhaling van traumatische (werk)ervaringen. Soms is de cliënt ook gewoonweg niet bereid de prijs voor de verandering te betalen en bijvoorbeeld liever werkloos te blijven dan actief werk te zoeken. Ook dan is het de taak van de begeleider om de cliënt zich daarvan bewust te laten worden en het onderwerp bespreekbaar te maken.

De leeractiviteit stelt de deelnemers in staat om verschillende aspecten van de cliëntsituatie te verkennen met als doel diens zelfbewustzijn te versterken. Het onderzoekende gedeelte van de SPOT-methode moedigt de deelnemers aan om te beginnen met het zoeken naar oplossingen voor barrières waar hun cliënten mee te maken hebben.

Instructies voor de facilitator

De facilitator begint met het uitleggen van de essentie van de SPOT-analyse en de relevantie ervan in begeleidingssituaties en geeft voorbeelden.

S = Tevredenheid (Satisfaction): Wat is er positief aan de situatie/ wat maakt mij tevreden? (bijv. werkloosheid: tijd voor mij, uitslapen, geen druk van bazen, geen druk om te presteren, enz.)

P = Probleem (Problem): Wat is er negatief aan de situatie? (b.v. geldgebrek, geen toekomst, slechte kwalificaties, afhankelijk blijven van een uitkering, enz.)

O = Kansen (Opportunities): Analyse van de situatie op basis van kansen en mogelijkheden (bijv. teruggaan naar school, een auto kopen om vervoer te hebben, een bedrijf oprichten, genezen van een burn-out, enz.)

T = Bedreigingen (Threats): Wat zijn de angsten en dreigingen van verandering? Wat zou u riskeren (bijv. verlies van levensstandaard, relatieproblemen, verlies van vrije tijd, dak- en thuisloosheid bij mislukking, enz.)

Vervolgens vraagt de facilitator de deelnemers om met z'n tweeën een rollenspel te spelen. Een van hen speelt de begeleider, de ander een denkbeeldige cliënt met beperkte vaardigheden en/of kwalificaties. De cliënt bevindt zich in een situatie waarin hij of zij geconfronteerd wordt met ten minste één belangrijk obstakel die het verkrijgen of behouden van een baan bemoeilijkt.

De facilitator kan er ook voor kiezen om de deelnemers die een cliëntrol spelen vooraf van een denkbeeldige cliënt te voorzien om zo het gezichtsveld gedurende het rollenspel te verbreden. Bijvoorbeeld: *ze is een werkloze vrouw van begin twintig, voortijdig schoolverlater, heeft een laag zelfbeeld, heeft een kind van vier jaar dat momenteel door haar grootouders wordt verzorgd, heeft last van depressies en angst.*

Laat de cliënt zijn of haar rol in het rollenspel individueel voorbereiden en beschrijven.

Vervolgens ontleden de deelnemer die de begeleider speelt en de deelnemer die de cliënt speelt gezamenlijk de situatie met behulp van de SPOT-techniek. De antwoorden schrijven ze op een groot vel papier met vier vakken in matrixvorm: tevredenheid, probleem, mogelijkheden, bedreigingen.

Hulpmiddelen

- Grote vellen papier met daarop al de SPOT-matrix in tabelvorm getekend
- Casusbeschrijvingen (indien de facilitator er voor kiest zelf casusbeschrijvingen te verzorgen)

- Voor het verdiepende leergedeelte van de sessie kunt u vragenlijsten schrijven die u aan de deelnemers kunt uitdelen.

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- U kunt zelf zorgen voor casusbeschrijvingen, om te garanderen dat de variëteit in cliënten die in de rollenspelen aan de orde komt voldoende groot is.
- Indien er tijd over is, kan een verdiepende stap in het rollenspel worden gespeeld waarin voor elk vak in de matrix-tabel bijpassende acties worden bedacht om de tevredenheid verder te verhogen (S+), oplossingen voor problemen aan te dragen (P+), geïdentificeerde kansen te benutten (O+) of zich te wapenen tegen bedreigingen (T+).

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Als u deze leeractiviteit met cliënten wilt uitproberen, zorg er dan voor dat de uitwerking van de SPOT-analyse plaatsvindt op een manier die overeenkomst met de leervoorkeur van de cliënt. Werk bijvoorbeeld met visuele ondersteuning in de vorm van foto's of plaatjes in plaats van met woorden.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Martin Seligman, Authentic Happiness: Using the New Positive Psychology to Realise Your Potential for Lasting Fulfilment
https://www.goodreads.com/author/show/4215735.Martin_E_P_Seligman
Deze en andere boeken van Seligman onderzoeken het idee van 'aangeleerde hulpeloosheid' en schetsen ideeën die te maken hebben met positieve psychologie.
- <https://www.lucidchart.com/pages/what-is-swot-analysis>
Deze website verklaart de oorsprong van de SWOT-analyse, die een voorloper was van de SPOT-analyse.

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.14 Leeractiviteit 14 - WOOP, HARD of SMART?

Inleiding

Deze leeractiviteit stelt de deelnemers in staat om verschillende manieren te verkennen om doelen te stellen en te bepalen welke methode in welke situatie het beste kan worden gebruikt om cliënten te helpen.

Na afloop van deze leeractiviteit hebben de deelnemers een beter beeld van de verschillende technieken om doelen te stellen en hoe deze cliënt-specifiek kunnen worden aangepast en ingezet.

Instructies voor de facilitator

Kern van deze leeractiviteit is dat de deelnemers zelf met elkaar in discussie gaan over de verschillende methoden en wanneer deze het beste zijn in te zetten. De rol van de facilitator blijft met andere woorden echt beperkt tot het faciliteren van het leerproces van de deelnemers.

Vraag de deelnemers een doel te bedenken dat ze in het verleden hebben bereikt. Laat ze vervolgens aan een mede-deelnemer vertellen hoe ze dat doel hebben bereikt.

Laat de deelnemers elkaar daarbij de volgende vragen (of soortgelijke vragen) stellen:

- Hebt u uzelf vooraf een duidelijk doel gesteld?
- En een duidelijke route om uw doel ook te bereiken?
- Welke obstakels bent u tegengekomen?
- Hoe hebt u deze overwonnen?
- Wat was makkelijk of moeilijk?
- Welke steun hebt u daarbij wel of niet gehad?
- Waar bent u – terugkijkend – trots op?
- Wat zou u – terugkijkend – anders hebben gedaan? Hoe?

Zoek tijd om feedback te geven aan de hele groep, bijvoorbeeld na de eerste uitwisseling van ervaringen en na het overwegen van de verschillende methoden om doelen te stellen. Laat tijd om de verschillende benaderingen te bespreken nadat ze zijn verkend.

Vraag de deelnemers de methoden voor het stellen van doelen door te nemen zoals deze zijn opgenomen in bijlage 7, Werkboek, Module 1. Laat ze aangeven tot welke methode ze zich het meest aangetrokken voelen en waarom? Laat ze ook aangeven tot welke methode ze zich het minst aangetrokken voelen en waarom?

Laat de deelnemers groepjes vormen en een doel bepalen waaraan ze gezamenlijk gaan werken.

Geef hen vijf minuten de tijd om individueel na te denken en op te schrijven hoe ze dat doel zouden kunnen bereiken. Laat ze de eigen uitkomsten met de uitkomsten van de andere groepsleden vergelijken. Welke overeenkomsten in aanpak zijn er? Welke verschillen?

Hulpmiddelen

- Hand-out zoals opgenomen in Werkboek, Module 1, Bijlage 7.
- Grote vellen papier en stiften in verschillende kleuren.

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Welke andere methoden voor het bepalen van doelen zijn er?
- Welke eisen stellen de besproken methoden aan de cliënt? Wanneer is welke methode wel toepasbaar en wanneer niet?

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- U kunt geanonimiseerde voorbeelden van WOOP-, HARD- of SMART-doelen van cliënten bewaren om deze als voorbeeld of inspiratie voor andere cliënten te gebruiken.

Leessuggesties ter verdere verdieping (engelstalig)

- Mark Murphy, Hunderd percenters
- Video over 'Mentale contrasten en uitvoeringsplannen'.
https://www.youtube.com/watch?v=x_YM4Ixd9QE
- Mark Murphy, Hard goals: the secret from getting where you are to where you want to be
- <http://woopmylife.org/>

Reflectiedagboek

Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.

3.15 Leeractiviteit 15 - Obstakels samen overwinnen

Inleiding

Obstakels zijn er om te overwinnen. Het overwinnen van obstakels gaat vaak beter met hulp van anderen. Daarom is het belangrijk om zicht te krijgen op hulp en mogelijkheden voor ondersteuning voor het overkomen van obstakels en het bereiken van doelen. Het in kaart brengen van het eigen (sociale) netwerk waarop een beroep kan worden gedaan, subsidie- en financieringsmogelijkheden voor opleiding of schuldhulpverlening, hulpverlenende instanties, etc. is daartoe een onmisbare stap.

Deze leeractiviteit heeft tot doel de deelnemers te ondersteunen bij het vinden van manieren en bronnen om nuttige informatie te vinden die hen en hun cliënten kan helpen arbeidsmarktgerelateerde hindernissen te overwinnen.

Instructies voor de facilitator

Laat de deelnemers in kleine groepjes een fictieve cliënt met beperkte vaardigheden en kwalificaties selecteren, zoals die eerder in diverse leeractiviteiten in deze Module zijn beschreven.

Vraag om per groepje in kaart te brengen welke arbeidsmarktgerelateerde obstakels deze cliënt in de praktijk zou kunnen tegenkomen.

Laat het groepje de mogelijkheden onderzoeken welke hulp- en informatiebronnen er voor deze cliënt aanwezig zijn om de ondervonden obstakels te overwinnen. Denk daarbij aan:

- Informatie over de omvang van het probleem in uw eigen omgeving. Dit kan in de vorm van statistieken, casestudies, krantenverhalen, foto's, interviews.
- Het zoeken naar te gebruiken elementen in succesverhalen uit uw eigen begeleidingspraktijk.
- Do's en Dont's: Wat zijn uw eigen do's en dont's als u zelf met dit probleem geconfronteerd zou worden? Matchen deze met de do's en dont's van uw cliënt?

- Het in kaart brengen van nuttige personen en instanties. Stel een lijst op van lokale organisaties die helpen bij het ondersteunen van mensen die met dit probleem te maken hebben.

Geef als facilitator aanvullende tips voor bronnen die ze aan kunnen boren, zoals literatuurbronnen, internet, elkaars netwerken, andere instanties, het eerder in deze module geleerde, etc.

Hulpmiddelen

- Geef als facilitator aanvullende tips voor bronnen die ze aan kunnen boren, zoals literatuurbronnen, internet, elkaars netwerken, andere instanties, het eerder in deze module geleerde, etc.

Tips voor verdieping en verrijking van de leeractiviteit

- Nodig iemand van een lokale organisatie uit als gast(spreker) om de deelnemers nader te informeren over de dienstverlening of ondersteuning die zij bieden. U kunt ook de deelnemers zelf vragen daartoe iemand uit hun netwerk uit te nodigen.

Tips voor gebruik in de eigen begeleidingspraktijk van de deelnemers

- Houd altijd rekening cliënten die aangeven niet over hulpbronnen te beschikken of deze in ieder geval niet expliciet zichtbaar onder woorden kunnen brengen. Heb ook begrip voor de negatieve ervaringen en de resulterende angst en wantrouwen die velen van hen hebben met officiële instanties. Heb geduld en stel vragen om hen dieper te laten nadenken over wie of wat ze kunnen aanspreken om hen verder te helpen.

Leessuggesties ter verdere verdieping

- Land/regio specifieke hulpmiddelen (zowel online als papieren hulpmiddelen) zoals handboeken, gidsen en mappen.

Reflectiedagboek

- *Geef als afsluiting van de leeractiviteit de deelnemers de opdracht hun leerervaringen te noteren in hun reflectiedagboek, opgenomen als bijlage 2 in het Werkboek behorende bij module 1.*